

## EL LLENGUATGE

*Dir que no*

**H**i ha moltes maneres de dir que no: d'una manera clara i senzilla, amb aspror i eixute-sa, amb alegre desimbol-tura, irònicament, amb tacte, habilitat i diplomà-cia... I, en conseqüència, el llenguatge ens ofereix alguna cosa més que la simple partícula *no* perquè en cada cas, segons les circumstàncies que hi concorren o segons el to que ens convingui d'adoptar, expressem la nostra negativa. Contràriament, però, a la negació *no*, que revesteix una forma idèntica o molt semblant a la de la nostra llengua en totes les altres que li són properes, aquestes altres maneres de dir no solen ésser creacions pròpies i peculiars de cada llengua, de la seva fraseologia popular, que en alguns casos entra ja en el camp de la paremiologia, i és, per tant, desencertat de voler-les traslladar d'una llengua a una altra. Si ens convé de saber quines són aquestes maneres de dir de què disposa una llengua determinada —per exemple, la nostra—, no ens cal sinó consultar una gramàtica, al capítol d'adverbis de negació, o bé un diccionari de sinònims, en què el mot *no* sol tenir la seva entrada. La nostra consulta ens dóna el resultat següent: *ca!, bahl, i aral, de cap manera!, ni parlar-ne!, ni pensar-hi!, ni per pensament!, Déu me'n guardil, per res del món!* Un bon escorcoll del llenguatge popular permetria sens dubte d'ampliar aquest petit inventari de negatives, especialment amb frases que no serien d'aplicació sinó en casos de-

Cal considerar, però, com una mostra del que hem dit que és desencertat de fer —traslladar literalment una frase d'aquestes en què es formula una negativa d'una llengua a una altra— la que acabem de llegir en una narració recentment apareguda: «Ell diu que nones». El castellà ha trobat una manera simpàtica o divertida de dir que no amb aquesta especial pluralització —podríem dir, paradoxalment, singular pluralització— de l'adverbi de negació. Però no per això l'hem pas d'imitar. Si amb l'inventari anterior encara no en teníem prou, no ens costaria gaire de trobar alguna frase ben nostra amb una mica de sabor, i adequada al cas que comentem: *Ens va dir que pugéssim aquí dalt i que balléssim.* L'existència de la locució *fer nones* hi deu haver sens dubte influït. Però, com sabem —i si no, és bo de recordar-ho—, *fer nones* no significa sinó «dormir» «en el llenguatge dit infantil-vol, de creació expressiva.

Albert Jané